

คำถามที่พบบ่อย (Q&A)?

สถาบันราชประชาสมาสัยเปิดโอกาสให้เครือข่ายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซักถามเพิ่มเติม เกี่ยวกับประเด็นตามพระราชบัญญัติควบคุมโรคจากการประกอบอาชีพและโรคจากสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2562 ประเด็นคำถามประกอบด้วย

Page 1

1. “5 โรคจากการประกอบอาชีพและ 2 โรคจากสิ่งแวดล้อม” คืออะไร

- **ตอบ** ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ชื่อและอาการสำคัญของโรคจากการประกอบอาชีพ พ.ศ.2563 กำหนดให้โรคจากการประกอบอาชีพ ประกอบด้วย 1. โรคจากตะกั่วหรือสารประกอบของตะกั่ว 2.โรคจากฝุ่นซิลิกา 3.โรคจากภาวะอับอากาศ 4.โรคจากแอสเบสตอส(ใยหิน)หรือโรคมะเร็งที่เกิดจากแอสเบสตอส(ใยหิน) และ 5. โรคหรืออาการสำคัญของพิษจากสารกำจัดศัตรูพืช และตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ชื่อและอาการสำคัญของโรคจากสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2563 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2565 กำหนดให้โรคจากสิ่งแวดล้อม ได้แก่ 1. โรคจากตะกั่วหรือสารประกอบของตะกั่ว 2. โรคหรืออาการที่เกิดจากการสัมผัสฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน

2. นิยามคำว่า “หน่วยบริการปฐมภูมิ” ตามกฎหมาย?

- **ตอบ** ตามพระราชบัญญัติระบบสุขภาพปฐมภูมิ พ.ศ. 2562 ได้กำหนดให้ หน่วยบริการปฐมภูมิ หมายถึงหน่วยบริการที่ได้ขึ้นทะเบียนเพื่อให้บริการสุขภาพปฐมภูมิตามพระราชบัญญัติ ซึ่งเป็นหน่วยบริการทางการแพทย์และสาธารณสุขที่มุ่งหมายดูแลสุขภาพของบุคคลในเขตพื้นที่รับผิดชอบในลักษณะองค์รวม ตั้งแต่แรก ต่อเนื่อง และผสมผสานครอบคลุมทั้งการส่งเสริมสุขภาพ การควบคุมโรค การป้องกันโรค การตรวจวินิจฉัยโรค การรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสุขภาพ โดยหน่วยบริการปฐมภูมิหรือเครือข่ายหน่วยบริการปฐมภูมิที่ประกอบด้วยแพทยเวชศาสตร์ครอบครัวและคณะผู้ให้บริการสุขภาพปฐมภูมิ รวมทั้งเชื่อมโยงกับครอบครัว ชุมชนและบริการทางการแพทย์และสาธารณสุขระดับทุติยภูมิและตติยภูมิ

3. หน่วยบริการปฐมภูมิ เช่น PCU และ รพ.สต. ต้องดำเนินการขึ้นทะเบียนเพื่อให้บริการหรือไม่?

- **ตอบ** หน่วยบริการปฐมภูมิ เช่น PCU และ รพ.สต. ที่ต้องการให้บริการด้านอชีวเวชกรรมและเวชกรรมสิ่งแวดล้อม จะต้องดำเนินการขึ้นทะเบียนก่อน โดยต้องมีบุคลากรและเครื่องมือที่ตรงตามมาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนด อย่างไรก็ตาม

4. กรณีที่โรงพยาบาลยังไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานการจัดบริการอชีวอนามัยและเวชกรรมสิ่งแวดล้อม สามารถขึ้นทะเบียนตามกฎหมายได้หรือไม่?

- **ตอบ** สามารถขึ้นทะเบียนได้ แต่จะต้องผ่านการประเมินแบบประเมินมาตรฐานเบื้องต้นของหน่วยบริการก่อน และถ้าหากหน่วยบริการที่ผ่านการรับรองมาตรฐานอชีวอนามัยฯในระดับดีขึ้นไปแล้วจะสามารถนำมาประกอบการพิจารณาผลการขึ้นทะเบียนได้เร็วขึ้น หากต้องการรับการประเมินมาตรฐานอชีวอนามัยฯ สามารถติดต่อได้ที่สำนักงานป้องกันควบคุมโรค ตามเขตสุขภาพที่หน่วยบริการฯ ตั้งอยู่

คำถามที่พบบ่อย (Q&A)

5. หน่วยบริการใน รพ.เอกชน หลังประกาศกฎกระทรวง กำหนดมาตรฐานการให้บริการของหน่วยบริการอาชีวเวชกรรมและเวชกรรมสิ่งแวดล้อม เมื่อ พ.ย. 2567 หน่วยบริการต้องขึ้นทะเบียนให้แล้วเสร็จเมื่อไหร่?

- **ตอบ** หน่วยบริการสามารถยื่นขอขึ้นทะเบียนได้ตั้งแต่วันที่ 20 พฤศจิกายน 2568 ซึ่งเป็นระยะเวลา 360 วันหลังจากประกาศกฎกระทรวง

6. จะเริ่มเปิดให้ขึ้นทะเบียนเมื่อไหร่?

- **ตอบ** เปิดให้ขึ้นทะเบียนตั้งแต่วันที่ 20 พฤศจิกายน 2568

7. รพ.สต. ที่อยู่ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) จะต้องขึ้นทะเบียนกับใคร?

- **ตอบ** รพ.สต. ที่อยู่ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด จะต้องขึ้นทะเบียนกับสำนักงานป้องกันควบคุมโรค (สคร.) ที่รับผิดชอบในพื้นที่

8. หน่วยงานอื่น เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด สามารถเป็นผู้รับขึ้นทะเบียนได้หรือไม่?

- **ตอบ** สามารถเป็นผู้รับขึ้นทะเบียนได้ หากมีคุณสมบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง คุณสมบัติของหน่วยงานอื่นในของรัฐที่จะดำเนินการขึ้นทะเบียนแก่หน่วยบริการอาชีวเวชกรรมหรือเวชกรรมสิ่งแวดล้อม ตามพระราชบัญญัติควบคุมโรคจากการประกอบอาชีพและโรคจากสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งกำหนดให้ ต้องเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่และอำนาจในเขตพื้นที่จังหวัดเกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพอนามัย การป้องกัน การควบคุมโรค การรักษาโรคภัย หรือการฟื้นฟูสุขภาพและสมรรถภาพของประชาชน การดำเนินการจัดระบบบริการสาธารณสุข การบริหารจัดการด้านการแพทย์และการสาธารณสุข กำกับ ดูแล ประเมินผล และสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานสาธารณสุข ตลอดจนส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานเกี่ยวกับงานสาธารณสุขในเขตพื้นที่จังหวัด หรือตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายจัดตั้งองค์การตั้งหน่วยงานนั้น

9. หน่วยงานที่ดำเนินการตรวจสุขภาพแบบเคลื่อนที่ (เชิงรุก) จะถือเป็นบริการในสถานพยาบาลหรือนอกสถานพยาบาล?

- **ตอบ** การให้บริการแบบเคลื่อนที่ (เชิงรุก) ถือว่าเป็นการให้บริการนอกสถานพยาบาล

10. การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย มีสถานพยาบาลเพื่อสวัสดิการพนักงาน ต้องขึ้นทะเบียนหน่วยบริการด้วยหรือไม่?

- **ตอบ** หากให้บริการเฉพาะการปฐมพยาบาลเบื้องต้น (First Aid) ไม่ต้องขึ้นทะเบียน แต่หากมีการตรวจสุขภาพ เช่น การตรวจสุขภาพตามปัจจัยเสี่ยง เจาะเลือด ตรวจปัสสาวะ จำเป็นต้องขึ้นทะเบียนเป็นหน่วยบริการ

คำถามที่พบบ่อย (Q&A)

11. โรคจากตะกั่วของโรคจากการประกอบอาชีพ และโรคจากสิ่งแวดล้อม คำนิยามเหมือนกันหรือไม่ อย่างไร?

- **ตอบ** ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ชื่อหรืออาการสำคัญของโรคจากการประกอบอาชีพ พ.ศ.2563 กำหนดให้ โรคจากตะกั่วหรือสารประกอบของตะกั่ว หมายถึง โรคหรืออาการผิดปกติที่เกิดขึ้นจาก หรือเป็นผลเนื่องมาจากการทำงานหรือการประกอบอาชีพที่สัมผัสตะกั่วหรือสาร ประกอบของตะกั่ว ส่วนประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ชื่อและอาการสำคัญของโรคจากสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2563 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2565 กำหนดให้โรคจากตะกั่วหรือสารประกอบของตะกั่ว หมายถึง โรคหรืออาการผิดปกติหรือระดับตะกั่วในเลือดสูงเกินค่ามาตรฐานซึ่งเกิดขึ้นจากหรือเป็นผลเนื่องมาจากการรับสัมผัสตะกั่วหรือสารประกอบของตะกั่วจากสิ่งแวดล้อมเช่น ดิน น้ำ อาหาร อากาศ หรือสิ่งของเครื่องใช้ที่มีตะกั่วปนเปื้อน ดังนั้นคำนิยามจะต่างกัน โดยโรคจากตะกั่วในอาชีพเวชกรรมเน้นพนักงานที่สัมผัสสารตะกั่วในที่ทำงาน แต่ในส่วนของเวชกรรมสิ่งแวดล้อม เน้นประชาชนที่ได้รับผลกระทบในพื้นที่รอบแหล่งมลพิษนั้น

12. การให้บริการเวชกรรมสิ่งแวดล้อมส่วนบุคคล ระบุว่าต้องเป็นบุคลากรด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพสิ่งแวดล้อม หากเป็นบุคลากรที่จบอาชีวอนามัยและความปลอดภัย สามารถ ขึ้นทะเบียนได้หรือไม่?

- **ตอบ** ไม่ได้ เนื่องจากตามกฎหมายกำหนดมาตรฐานของหน่วยบริการเวชกรรมสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2567 ได้ระบุว่าต้องมีบุคลากรประกอบด้วย 1.แพทย์(ต้องมีคุณสมบัติตามประกาศ) อย่างน้อย 1 คน 2.พยาบาล(ต้องมีคุณสมบัติตามประกาศ) อย่างน้อย 1 คน 3.บุคลากรด้านด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพสิ่งแวดล้อม โดยต้องมีอย่างน้อย 1 คน (ต้องมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง คือ 1) ผู้ซึ่งได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีควบคุม สาขอนามัยสิ่งแวดล้อม จากสภาวิชาชีพวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หรือ 2) ผู้ซึ่งสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปทางด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพสิ่งแวดล้อม) ส่วนบุคลากรประเภทที่ 4. คือบุคลากรสนับสนุน อาจจัดให้มีหรือไม่ก็ได้ โดยบุคลากรที่จบอาชีวอนามัยและความปลอดภัย สามารถขึ้นทะเบียนได้แต่จะอยู่ในประเภทของบุคลากรสนับสนุน ซึ่งอย่างไรก็ตามหน่วยบริการฯต้องจัดให้มีบุคลากร ในข้อ 1-3 อย่างน้อย 1 คน ถึงจะสามารถขึ้นทะเบียนได้

13. ถ้าหน่วยบริการไม่มีความพร้อม เช่น ขาดแพทย์หรือพยาบาลตามที่กำหนด จะสามารถดำเนินการขึ้นทะเบียนแทนได้หรือไม่?

- **ตอบ** ไม่สามารถขึ้นทะเบียนได้ หน่วยบริการจำเป็นต้องมีบุคลากรครบตามข้อกำหนด เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐาน

14. การขึ้นทะเบียนหน่วยเวชกรรมสิ่งแวดล้อม ใช้บุคลากรกลุ่มเดียวกับการขึ้นทะเบียนอาชีพเวชกรรมได้หรือไม่?

- **ตอบ** บุคลากรใช้สามารถทีมเดียวกันได้ แต่บุคลากรต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามมาตรฐานของแต่ละประเภท

15. โรงพยาบาลหรือ รพ.สต. ที่ผ่านการประเมินมาตรฐานแล้ว แต่ไม่มีแพทย์หรือพยาบาล จะขึ้นทะเบียนได้หรือไม่?

- **ตอบ** ไม่สามารถขึ้นทะเบียนได้ เนื่องจาก หน่วยบริการจะต้องมีบุคลากรครบตามมาตรฐานที่กำหนดในกฎหมาย

คำถามที่พบบ่อย (Q&A)

16. หน่วยอาชีวเวชกรรมสิ่งแวดล้อมนอกชน ต้องมีพยาบาลอาชีวอนามัย (ปริญญาโทหรือหลักสูตรเฉพาะทาง 4 เดือน) 2 คน ใช่หรือไม่?

- **ตอบ** ใช่ หากเป็นการให้บริการในสถานพยาบาล (เชิงรับ) ต้องมีพยาบาลอาชีวอนามัยจำนวน 2 คน และหากเพิ่มการให้บริการนอกสถานพยาบาล (เชิงรุก) ต้องเพิ่มพยาบาลอาชีวอนามัยเพิ่มอีก 1 คน รวมเป็น 3 คน

17. แพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวของหน่วยปฐมภูมิ ต้องอบรมพื้นฐานอาชีวเวชศาสตร์ด้วยไหม?

- **ตอบ** ไม่จำเป็นต้องอบรมพื้นฐานอาชีวเวชศาสตร์ แต่หากอบรมจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการมากยิ่งขึ้น

18. รพ.สต. ที่ไม่มีแพทย์ประจำหรือพยาบาลอาชีวอนามัย ต้องจัดหาแพทย์/พยาบาล เพิ่มตามเกณฑ์ไหม?

- **ตอบ** ต้องมีการจัดหาบุคลากรแพทย์และพยาบาลที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ แม้จะไม่ประจำก็ตาม

19. การให้บริการนอกสถานพยาบาล จำเป็นจะต้องเพิ่มจำนวนบุคลากรจากการให้บริการในสถานพยาบาลใช่หรือไม่?

- **ตอบ** ใช่ เนื่องจาก การให้บริการนอกสถานพยาบาลจะต้องเพิ่มจำนวนบุคลากรตามมาตรฐาน เช่น เพิ่มพยาบาลหรือแพทย์ตามข้อกำหนด

20. หากหน่วยบริการไม่มีเครื่องมือตรวจสมรรถภาพตามที่กำหนด จะสามารถใช้เครื่องมือร่วมกับเครือข่ายได้หรือไม่?

- **ตอบ** สามารถใช้เครื่องมือร่วมกับเครือข่ายได้ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่ขาดแคลนเครื่องมือ แต่ต้องมีการประสานงานอย่างเหมาะสม และเครื่องมือต้องมีเอกสารรับรองตามมาตรฐานที่กำหนด

21. เครื่องตรวจตาที่กำหนดให้มี หมายถึงเครื่องตรวจตาอาชีวเวชศาสตร์หรือเครื่องตรวจวัดสายตา (VA) ?

- **ตอบ** เครื่องตรวจตาที่กำหนดให้มีตามกฎหมาย คือ เครื่องตรวจสายตาในบริษัทของอาชีวเวชศาสตร์ (เครื่องตรวจสมรรถภาพการมองเห็น)

22. หน่วยบริการที่ไม่มีเครื่องมือตรวจ เช่น การตรวจสมรรถภาพการได้ยิน การตรวจสมรรถภาพปอด สามารถขึ้นทะเบียนได้หรือไม่?

- **ตอบ** หน่วยบริการสามารถขึ้นทะเบียนได้ หากมีการใช้เครื่องมือร่วมกับเครือข่าย เช่น โรงพยาบาลในพื้นที่เดียวกันได้ โดยต้องมีการประสานงานและจัดการในลักษณะที่ประชาชนยังคงได้รับบริการตามมาตรฐาน